

Voorzitter, het lijkt mij allereerst passend om waarderende woorden uit te spreken voor eenieder die geholpen heeft bij de totstandkoming van de nota's. Daar heeft het nodige werk ingezeten. Er is hard gewerkt aan een mooi (financieel) resultaat. Complimenten zijn absoluut op z'n plaats!

Alweer de laatste kadernota van deze raads- en coalitieperiode, maar ook de laatste onder toezicht van onze gewaardeerde burgemeester en ook in elk geval één van de nu zittende wethouders (opdat u er nog even van mag genieten!).

Voorzitter, een tijdje geleden is het boek 'Een kerk en haar orgels' van Jan Holthuis in samenwerking met de historische vereniging uitgebracht. Een gedeelte van het voorwoord trok onze aandacht. De schrijver van het voorwoord - voor ons in deze raadszaal geen onbekende - wijdde enkele regels aan het meest beeldbepalende bouwwerk van de Hanzestad Hasselt. Hij schreef, ik citeer nu: "Kerk en toren horen bij elkaar, maar hebben verschillende eigenaren. Sinds de tijd van de Franse overheersing is de toren in het bezit van de gemeentelijke overheid, terwijl het kerkgebouw aan de kerkelijke gemeente toebehoort. Kerk en gemeentelijke overheid zijn in het pand als het ware met elkaar verbonden" (einde citaat). Het is een treffend beeld hóé belangrijk de verbinding tussen de overheid en kerk is. Het laat zien dat goed bestuur niet losstaat van geschiedenis of christelijke waarden, maar daar juist verantwoordelijkheid voor draagt.

Voorzitter, nu naar de inhoud van deze nota's. De jaarstukken en Zomernota laten een positief financieel beeld zien: een overschot van €2,6 miljoen in 2024 en een positieve tussenstand van €750.000. Tegelijk werpen toekomstige rijksbezuinigingen, verschoven naar 2028, hun schaduw vooruit.

Zo zijn er meer onderwerpen die ons zorgen baren. Iedere dag lezen we in het nieuws de zorgen, onrust en onzekerheid op allerlei gebieden die ook onze gemeente raken. Om er enkele uit te lichten: de netcongestie, het veranderende klimaat en de bijbehorende veenweidebodemdalingen, de wateropgaven, de tijdelijke dan wel permanente opvang van ontheemden en niet in de minste plaats de stikstofproblematiek.

Ook binnen Zwartewaterland ondervinden we aan den lijve de hinderlijke gevolgen van de stikstofproblematiek die onze woningbouw en bedrijvigheid remt en onze agrariërs de nodige hoofdbrekens bezorgt. We staan voor enorme opgaven die op dit moment verder in kaart worden gebracht. We kijken met belangstelling uit naar de bouwsteen 'Visie buitengebied' waar de waarden van ons landschap worden beschreven en waarin aangegeven wordt waar (groei)ruimte ligt voor het ontwikkelen van allerlei functies.

Voorzitter, het is geen hogere wiskunde dat een groene leefomgeving de levenskwaliteit verhoogt. Daarom is het plan om onze openbare groenvakken te verbeteren een mooie stap. Het 1000-bomen plan, dat inmiddels in volle gang is, geeft een prachtige impuls aan de verbetering van onze leefomgeving. Waar we nog meer content mee zijn, is dat er, mede vanwege onze suggestie, in iedere kern een Anne Frankboom geplant gaat worden.

Dit zien we als een bijzonder waardevolle verrijking van onze kernen waarbij de gedachtenis aan het Joodse leed dat heeft plaatsgevonden tijdens WOII in leven wordt gehouden. En gesproken over een blijvende herinnering: De ideeën om een onderkomen voor het verhaal van het Joodse leven in Zwartewaterland te realiseren, trok onze aandacht. Kan het college nog iets meer delen over dit prachtige idee?

Voorzitter, wij koesteren onze gemeenschapzin en streekidentiteit. Projecten zoals het Tapijtmuseum, Schoonewelle, de kalkovens, de TIP's, het Oude Stadhuis en het Stoomgemaal verbinden economie, cultuur en educatie. We waarderen alle inzet om deze te versterken. Ook zijn we verheugd dat in de Veldschuur waardevolle programma's voor cultuur- en natuureducatie worden voortgezet én uitgebreid. Allemaal mooie plannen.

Voorzitter, de SGP heeft oog voor ondernemers. We lezen in kranten over maakbedrijven die het land verlaten. Onze gemeente telt veel maakbedrijven en zo'n krantenbericht baart ons daarom zorgen. Wat kan de gemeente doen om te voorkomen dat ook Zwartewaterlandse bedrijven hun heil elders zoeken; zij het buiten onze gemeentegrenzen (waar we ook al enkele voorbeelden van hebben gezien) dan wel buiten de landsgrenzen? De vraag is dus: hoe is het met het vestigingsklimaat in onze gemeente? De urgentie van deze vraag is natuurlijk de werkgelegenheid, maar ook het welzijnsaspect voor onze gemeente moeten we niet vergeten. De welbekende spin-off van onze bedrijven is groot – tot en met de cafetaria en de bakker in de winkelstraat aan toe. Graag horen wij uw gedachten hierbij.

Voorzitter, een sprongetje naar de weg. Veiligheid op straat: voor de SGP een belangrijk item. We kijken met veel interesse uit naar de actualisatie in 2026 van het GVVP. Kinderen moeten veilig naar school kunnen, de werkenden naar hun werk en ouderen moeten met vertrouwen de weg op. Daarom steunen wij schoolzones, verkeerseducatie maar ook het uitbreiden van de lokale fietsinfrastructuur.

Zoals de snelle fietsroute tussen Hasselt en Genemuiden langs de N759. We lezen in de kadernota dat dit een fietsproject is van grote regionale waarde waar gefaseerd aan gewerkt wordt. Voorzitter, het is een verzuchting: we spreken er al zo lang over. Zou het er dan nu van komen? De SGP hoopt het en kijkt er reikhalzend naar uit. Wat is de actuele stand van zaken is en welke (figuurlijke) obstakels liggen er nog op de weg? En – klein zijpaadje - hoe staat het op dit moment met de plannen omtrent herinrichting van de Hoogstraat?

Als het gaat om verkeer en mobiliteit ziet de SGP nog ruimschoots kansen om - door middel van hubs van (al dan niet elektrische) fietsen de mobiliteit tussen onze kernen, de omliggende natuurgebieden, maar ook tot onze industrieterreinen te stimuleren én te verbeteren. Kan het college aangeven wat de concrete plannen zijn om meer hubs te realiseren in al onze kernen?

Voorzitter, het komt er niet. Deze keer begrijpen wij definitief niet. Wat ik bedoel te zeggen is dat het idee van een fietspad over de dijk langs het Zwartemeer definitief van de baan is. Een jarenlange droom van de SGP. Ondanks de vele gesprekken, de maximale inzet van het college en de positieve grondhouding van de Provincie kan het project niet vergund worden. Er wordt geen natuurvergunning afgegeven. Het woord tegenvaller dekt voor ons niet bepaald de lading. Voorzitter, we komen in de 2<sup>e</sup> termijn met een motie.

Voorzitter, een woning vinden is anno 2025 voor veel mensen lastig. De krapte treft jong én oud. Daarom steunen wij een divers woningaanbod met een goede mix van koop, huur en middenhuur. Inbreiding boven uitbreiding blijft voor ons leidend om de leefomgeving in balans te houden. Ook het bevorderen van doorstroming blijft een speerpunt – hoe lastig dat in de praktijk soms is.

Concepten als wonen-in-hofjes kunnen daarin veel betekenen. Senioren vormen de komende 100 jaar de grootste bevolkingsgroep. De ‘zilveren eeuw’ is begonnen, volgens het boekje wat de raad afgelopen donderdag ontving.

Dat roept de vraag op: In hoeverre is er in Zwartsluis behoefte aan dergelijk ‘wonen-in-hofjes’-concept, naast de vraag of er fysieke ruimte beschikbaar is?

We missen het Binnenveld in de Kadernota. Inwoners vragen ons vaak hoe het daarmee staat. Dan antwoorden we, verzuchtend: ‘stikstof’. Maar ligt daar niet juist een belangrijke kans voor doorstroming? De oplossing van de stikstofproblematiek ligt niet bij de gemeente, maar welke inzet wordt er gepleegd om het vlot te trekken? En: wat betekent dit voor het geplande zorgproject op het Binnenveld? En is er al nagedacht over een slimme uitgiftevolgorde zoals wij gevraagd hadden bij de laatste behandeling van het Binnenveld?

En als laatste over dit onderwerp: wat kan het college nog meedelen over de plannen die gesmeed worden op de plek van de vroegere boerderij van Aalvanger in Hasselt?

De SGP is benieuwd naar de komende huisvestingsverordening, die schaarse woonruimte eerlijk moet verdelen en bijvoorbeeld starters en lokale inwoners voorrang kan geven. We denken hierin graag mee.

Ter afsluiting van dit deelonderwerp: alle waardering voor de laatst naar ons toegezonden memo over woningsplitsing; een punt waar we ons als SGP ook voor hebben ingezet!

Voorzitter, wat ons als SGP zorgen baart, zijn de stijgende zorgkosten in het Sociaal Domein; met name in de jeugdzorg en de WMO. De vraag naar ondersteuning via de WMO groeit door onder andere de vergrijzing. Daarnaast nemen de kosten voor jeugdzorg toe, onder meer vanwege langdurige en complexere hulptrajecten. Deze trends zijn niet tijdelijk, maar structureel van aard. Aan deze kostenstijgingen lijken voorlopig geen einde te komen.

De SGP wil inzetten op normalisering van de (jeugd)zorg. Het is namelijk van belang dat de juiste zorg op de juiste plek komt en dat de nodige (jeugd)zorg gewaarborgd blijft in de toekomst, ook financieel gezien. Daarom vinden wij het belangrijk om kritisch te blijven kijken naar de noodzaak en de effectiviteit van de geboden hulp. Immers, hulp moet helpend zijn. We moeten juist daar investeren waar de nood het hoogst is, en dat is in de ondersteuning van mensen die niet op eigen kracht kunnen meedoen.

De antwoorden op de door ons gestelde vragen geven aan dat het college en ambtenaren bezig zijn met een bewuste, kritische koers en dat doet recht aan de genoemde ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein. Tegelijk geven wij als SGP graag vervolg aan deze vragen en willen we hier binnenkort nog nader over doorspreken. Zie het eerdergenoemde daarom alvast als schot voor de boeg.

Voorzitter, we gaan naar een afronding. Veiligheid is een kerntaak van de overheid – ook digitale veiligheid. De SGP maakt zich zorgen over de afhankelijkheid van grote techbedrijven voor ICT en dataopslag, zeker gezien de geopolitieke spanningen. In de kadernota missen wij hier aandacht voor. Hoe is het gesteld met de veiligheid van de data van onze gemeente, inwoners en bedrijven? Herkent het college deze zorgen? En welk beleid voert de gemeente om meer grip te krijgen op dataveiligheid?"

Voorzitter. Tot slot. We grijpen nog even terug naar het begin van onze bijdrage waarin we spraken over de Hasselter kerk en haar kerktoren. Die prachtige toren wijst als het ware als een vinger omhoog en staat daarmee symbool dat God boven ons woont en troont. Het wijst ons erop dat wij onze ogen verwachtingsvol mogen opslaan; iets wat door de loop van de eeuwen in Zwartewaterland steeds is gebeurd.

Dat doet ons ook denken aan Psalm 124 vers 4 – een psalm die tijdens het jubileumconcert 750 jaar stad over een afgeladen Havenplein in Genemuiden uit bijna drieduizend monden klonk. Een psalm die in Genemuiden als de bevrijdingspsalm bekend staat: "De Heer is ons tot hulp op ons gebed; Die God, Die aard' en hemel heeft gemaakt". Laat dat onze verwachting zijn – en dat wensen we eenieder hier in deze raadszaal, de collega-raadsleden, het college, alle medewerkers, onszelf en alle inwoners toe.

Ik dank u voor uw aandacht.